

Verksamhetsberättelse

Redovisning av Umeå kommuns funktionshinderråds

arbete under 2020

Umeå kommuns funktionshinderråd (UFR)

Funktionshinderrådet har till uppgift att initiera, medverka i, bereda och följa upp övergripande funktionshinderpolitiskt arbete i kommunen och vara kommunens referensorgan inom de frågorna. Arbetet ska ske både internt inom kommunen och externt gentemot myndigheter, allmänheten och organisationer. Rådet ska verka för att öka medvetenheten om betydelsen av ett funktionshinderperspektiv i alla politikområden. Rådet ska komma in i ett tidigt utrednings- och planeringsskede, i genomförandet och vid uppföljning.

Representation 2020

Vid rådsmöten är såväl ordinarie ledamöter som ersättare välkomna. I snitt har antalet deltagare, inkluderat föredragande och adjungerade, varit 27 personer per möte under året. Till årets första möte kom flest deltagare. Under våren övergick rådet till digitala möten och deltagarantalet sjönk men under hösten har deltagandet ökat igen.

Representation från styrelse och nämnder

Ordinarie ledamot följt av ersättare

Kommunstyrelsen: Tomas Wennström (S), rådets ordförande

Individ- och familjenämnden: Andreas Lundgren (S), Björn Kjellsson (L)

Byggnadsnämnden: Mattias Sehlstedt (V), Ulrik Berg (M)

Fritidsnämnden: Ari Leinonen (S), Lennart Johansson (M)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: Beatrice Årebrand (S), Madelene Nord (M).

För- och grundskolenämnden: Roland Samuelsson (S), Lena Riedl (M)

Kulturnämnden: Helena Smith (S), Eva Westman Modig (M)

Tekniska nämnden: Lena Karlsson Engman (S), Anna-Karin Sjölander (C)

Äldrenämnden: Bassam Achour (S), Åke Gustafsson (C)

Representation från funktionshinderrörelsen

Funktionsrätt Umeå, ordinarie ledamöter

Christin Broman, rådets vice ordförande, Tim Johansson rådets 2:e vice ordförande, Maria Holmgren, Solveig Grubbström, Jan-Olof Forsén, Monica Östensson, Jenny Näslund, Lena Renlund

Funktionsrätt Umeå, ersättare

Camilla Björnehall, Christina Hedström, Charlotte Bygdemo-Toytziaridis, Sture Olsson, Britt-Marie Hägglov, Abbas Haghjo, Per Vesterlund.

Personskadeförbundet (RTP): ordinarie och ersättare

Inga Lundberg och Urban Clarin

Övrig representation

Adjungerade i funktionshinderrådet: Region Västerbotten, Hälso- och sjukvårdsnämndens utskott, Funktionshinder och samverkan, Kenneth Andersson (S) och Elmer Eriksson (M).

Adjungerad ungdomsrepresentant från Funktionsrätt Umeå, Erik Nyström

Tjänstepersoner under året, sekreterare Tordleif Hansson och handläggare Elisabeth Nilsson.

Reglemente

UFR arbetar utifrån ett reglemente som behöver uppdateras såväl språkligt som innehållsmässigt.

Remissförfarande

Rådet beslutade om remissförfarande 2019. Rådets handläggare eller sekreterare skickar remisser till ledamöterna i RTP och till Funktionsrätt Umeås kansli. De förmedlar remisserna till sina föreningar och RTP till sina medlemmar. Yttranden skickas till remissens avsändare antingen gemensamt eller självständigt. Yttranden skall även delges rådets handläggare för kännedom.

Presidiet

Rådet har beslutat att presidiet består av ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande. Handläggare och sekreterare bistår presidiet.

Protokoll

Under året har inga protokoll publicerats på kommunens hemsida.

Aktiviteter under 2020

UFR har tagit del av och diskuterat ett stort antal frågor rörande tillgänglighet och funktionsrätt. Varje år upprättas en verksamhetsplan som innehåller mål, inriktning, prioriteringar och aktiviteter för rådets arbete under året. Förutom aktiviteter och teman i verksamhetsplanen har nämnder, tjänstepersoner, beredningsgruppen och funktionshinderrörelsen initierat ämnen till rådet. Även medborgare har framfört förbättringsområden.

Sammanträden

Under 2020 har funktionshinderrådet haft sex sammanträdanden varav ett fysiskt möte, årets första möte. Därefter ställdes marsmötet in för att minska spridningen av coronaviruset covid-19. I maj startade rådet med digitala möten genom Teams. Det fungerade bra och de digitala mötena fortsatte under hösten.

Efter det först digitala mötet skickade ledamöterna in synpunkter om hur våra möten kunde förbättras. Tekniken har utvecklats till det bättre under året och deltagarna i rådet har sett både för- och nackdelar.

Presidiet har träffats vid sju tillfällen dels inför varje rådsmöte och ett extra insatt möte. Presidiet planerar och prioriterar ärenden samt upprättar en dagordning till rådsmötet.

Arbetsgrupper

Under året har rådet utsett fem arbetsgrupper som träffats vid sju tillfällen. Samverkansgrupp för framtagandet av riktlinjer för samråd och samverkan mellan funktionshinderrörelsen och kommunen har träffats vid ett flertal tillfällen. Inför kommunens uppdatering av parkeringsprogram har rådet en Parkeringsgrupp. Grupp för planering av verksamhet 2020 träffades vid ett tillfälle. Grupperna matvaruinköp över internet inom SoL samt digitala lås har träffats vid ett tillfälle vardera.

Program för tillgänglighet

Umeå kommunfullmäktige antog 2018 "Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018 – 2030" med etappmål för de närmaste fyra åren. Etappmålen har fokus på Arbete och sysselsättning samt Transporter.

Under året har fokusområden inför etapp 2 valts, perioden (2022 – 2026). Kommande fokusområden är Utbildning och kompetensförsörjning, Fysisk tillgänglighet samt Boende och närmiljö.

Fokusområde Arbete och sysselsättning. Att skapa förutsättningar för arbete och sysselsättning där människors olikheter tas till vara förutsätter att vi arbetar innovativt och medvetandegör arbetsorganisationens utformning och ledarskap, rekryteringsprocesser och kompetensförsörjning, social- och fysisk arbetsmiljö. Under våren 2020 har flera verksamheter inom kommunen tillsammans med näringslivet och ideella sektorn deltagit i grundutbildning och temaföreläsningar för universellt utformade arbetsplatser, UUA. Rådets temadag 2020 ägnades fokusområdet.

Etappmålet transporter har under året koncentrerats till Umeå kommuns kommande kollektivtrafikprogram. Under 2019 tog UFR fram filmer i samarbete med Region Västerbotten. De beskriver hur det kan vara att resa med olika funktionsnedsättningar och hjälpmedel. Filmerna har skickats och samtal har förts med Region Västerbotten inför deras arbete med Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västerbotten 2020 – 2023.

Ett samarbete mellan representanter från rådet och medlemmar från funktionsrörelsen har genomförts med BioFuel Region och Designhögskolan i Umeå. Studenter vid utbildningen har tagit fram modeller för tillgängliga laddplatser för el-bilar. Ett tack riktas till alla deltagare som var studenterna behjälpliga med sina berättelser och sitt kunnande.

Etappmålet arbete och sysselsättning är det som uppgetts som svårast att uppfylla samt att mäta. Samtliga verksamheter ska enligt programmet ta fram mätbara mål som sammanställs i årsredovisningen under miljö och hållbar utveckling. Nämnderna har även redovisat i rådet

viket var tidskrävande och med ett skiftande resultat. Rådet föreslår att nämnderna i en enkel årlig uppföljning koncentrerar sig på de fokusområden som är aktuella.

Goda exempel

Rådet har beslutat att återinföra och anta principer för Goda exempel. Målet var att utdela priset under årets temadag men programtiden räckte inte till så utdelningen av priset inleds 2021.

Internationella funktionshinderdagen

Rådet brukar uppmärksamma internationella funktionshinderdagen den 3 december men i år flyttades dagen till den 11 december. Anledningen att temadagen flyttades var att Myn-digheten för delaktighet och länsstyrelserna anordnade en digital konferens med temat "Nationell samling: Internationella funktionshinderdagen 2020 – fem spår för delaktighet och jämlikhet".

Funktionshinderrådet bjöd in till ett webinarium med temat "Program för tillgänglighet för Umeå kommun – arbete och sysselsättning". Rådets ordförande Tomas Wennström inledde webinariet och hälsade alla välkomna. Inbjudna föreläsare var Linda Noréus som informerade om arbetet med serviceassistenter som bidragit till att några personer fått anställning. Anita Prins och Karin Nilsson från Arbetsförmedlingen informerade om läget på arbetsmarknaden och Arbetsförmedlingen. Per Forsberg och Jonathan Söderström berättade om hur individ- och familjenämnden tagit sig an uppgiften arbete och sysselsättning. De informerade även om universellt utformade arbetsplatser. Åhörarna fick även ta del av en mycket kort presentation av Umeå kommuns rapport Jämlika liv 20. Enkätundersökningen Jämlika liv har genomförts för första gången i Umeå. Det är en undersökning som vänder sig till vuxna. Det är en folkhälsoundersökning som även belyser personer med funktionsnedsättning.

Till årets seminarium skickades inbjudan till ledamöterna i rådet och till funktionshinderföreningarnas medlemmar. Med en begränsad inbjudan så blev besöksantalet lägre än vanligt. Ingen utvärdering gjordes av årets temadag.

Riva Hinder

Riva hinder är en temadag som brukar anordnas en gång per år, där Umeå kommun samverkar med Länsstyrelsen Västerbotten, Region Västerbotten, Brottsoffermyndigheten, Funktionsrätt Västerbotten och Kvinno- & tjejjouren i Umeå. I arbetsgruppen inför "Riva hinder" ingår från kommunen Umebrå och tillgänglighetsstrateg. UFR ger ett ekonomiskt bidrag till konferensen.

Riva hinder genomfördes för femte året i rad och för första gången med tre webbsända utbildningstillfällen under oktober. En utbildningsserie om våld i nära relationer Kerstin Kristensen Jämställdhetsmyndigheten föreläste om Lika men olika – om (mäns) våld mot kvinnor med funktionshinder. TRIS Tjejers rätt i samhället en ideell organisation som föreläste om

”Hedersrelaterat förtryck och våld – hur drabbas personer med intellektuell funktionsnedsättning”. Mia Modig från Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk föreläste om ”Kvinnor som inte hörs eller syns finns inte – att vara våldsutsatt och ha en hörselnedsättning”

Funktionshinderrådet har mottagit information

Ulla Andersson har informerat rådet om **avgifter inom hemtjänsten**. Beräkningssystemet infördes under 2019 och det har varit svårt att förstå för många, bland annat vad som ingår och hur avgiften beräknas.

Funktionshinderrörelsens ledamöter uppger att många medlemmar har svårt att klara sin ekonomi. De menar också att det saknas en helhetsbild över alla de avgifter, högkostnads-skydd och maxtaxor som medlemmarna drabbas av när man lägger samman insatser från kommunen, regionen och övriga aktörer, till exempel beträffande läkemedel. Under året har rådet fått ta del av flera faktiska exempel på hur den nya taxan påverkat brukare.

Rådet beslutade att en mindre arbetsgrupp får i uppdrag att belysa hur kostnadsbilden kan se ut och presentera resultatet för rådet.

Funktionshinderrörelsen uppger att det även är svårt att nå handläggare för att ställa frågor. Kommunen uppger att de ska se över sina telefontider.

Information om Habiliteringsersättning – statsbidrag till kommunerna. Funktionshinderrörelsen har lyft frågan och undrar varför kommunen inte sökt hela beloppet för 2019.

2019 rekvirerade kommunen 700 000 kr i statsbidrag för att bibehålla habiliteringsersättningen på samma nivå som 2018, vilket innebar att kommunen inte rekvirerade alla medel som fanns tillgängliga, 4 445 036 kr. Orsaken till det är att kommunen inte ville binda upp sig till en högre nivå utan att veta om det fanns långsiktig finansiering från staten. Man eftersträvade en långsiktighet i finansieringen för att kunna utarbeta planeringsförutsättningar över tid.

För 2020 hade staten inte beslutat om förutsättningarna för bidraget när rådsmötet diskuterade frågan. Funktionshinderrörelsen framhöll vikten av att kommunen nyttjar alla pengar som finns tillgängliga för personer i Daglig verksamhet oavsett om finansieringen är långsiktig eller inte.

Ordförande för Individ- och familjenämnden och FUB Umeå kommer i fortsättningen föra dialog om hur kommande statsbidraget bör fördelas.

Mairon Åhlin informerade rådet om en förstudie angående **matinköp via internet** för brukare med SoL-beslut. Rådet hade många frågor och oro över hur tjänsten påverkar de brukare som berörs. Ett digitalt dialogmöte genomfördes med några av rådets ledamöter som företräder funktionshinderrörelsen. Ledamöterna informerade om att förstudien genomförts utan någon form av samråd, eller annan medverkan, med funktionshinderorganisationerna och de ansåg därför att förstudien skulle kompletteras.

Ordförande för individ- och familjenämnden (IFN) informerade rådet om hur viteshantering på grund av brist på LSS-boenden skall hanteras inom kommunen. Tre berörda nämnder delar kostnaden, nämnderna är: IFN, tekniska nämnden och byggnadsnämnden.

Hans Lindberg kommunstyrelsens ordförande bjöds in till rådet för att informeras om vilka effekterna blir för funktionshinderrörelsens medlemmar av de ekonomiska ramar som kommunens totalbudget ställer upp.

Rörelsehinderparkeringar, RHP, har varit ett återkommande diskussionsområde under året. Hinder som lyfts under året är: antalet RHP i centrum men även andra delar av kommunen, tretimmarsregeln, RHP på tomtmark i bostadsområden plockas ofta bort, snöröjning, parkeringar i anslutning till gruppboenden (Tavleliden som exempel) och andra boenden inom kommunen har förändrats, bristande tillgänglighet till laddstationer för elfordon.

Rådet beslutade under året att tillsätta en arbetsgrupp, UFR parkeringsgrupp, inför det Parkeringsprogram som planeras under 2021.

Daglig verksamhet har påverkats av restriktioner på grund av Covid-19. Verksamheter har under lång tid stängts ner men de flesta såg framemot att daglig verksamhet kunde öppnas i liten skala under hösten.

Det fanns också en del oro och frågor från funktionshinderrörelsen som överlämnade en lång lista med frågeställningar till rådet. Exempel på frågor: hur ska genomförandet ske, kommer personalstyrkan på boendena utökas för att kunna bedriva en meningsfull sysselsättning för brukarna, hur kan smittspridning undvikas i samordnade resor, påverkan på deltagarnas ekonomi med mera.

Det efterfrågades även en ledningsperson för Covid-19 pandemin med ansvaret för genomförandet av smittreducerande riktlinjer och att dessa följs samt meningsfulla dagar för personerna som har insatser enligt LSS.

Peter Hörnemalm, Sofie Wennberg och Anders Linder bjöds in till rådet för samtal om bristande tillgänglighet till vissa idrottsanläggningar. Funktionshinderrörelsen har uppmärksammat rådet på de hinder som finns för att kunna delta som ledare till exempel grindar och andra anordningar som inte kan passeras. UFR informerar om vikten av att kunna utöva idrott men även kunna delta som ledare eller som anhörig.

Umeå Fritid var överens om att tillgängligheten måste förbättras och hindren åtgärdas och tar med sig informationen till sina verksamheter.

UFR diskuterade även krav på tillgänglighet för att erhålla föreningsbidrag.

Samråd och samverkan mellan kommunen, regionen och funktionshinderorganisationerna är en diskussion som är återkommande i UFR sen många år tillbaka. Funktionshinderrörelsen beskriver att samverkan och samråd inte är en självklar arbetsprocess inom kommunen och ofta kommer medverkan för sent in i processen.

Eva Maaherra Lövheim informerade rådet om Kollektivtrafikprogram för Umeå kommun inför remissutskick.

Sandra Scherman, medicinskt ansvarig rehabilitering, MAR, informerade om sitt uppdrag. Rådet gavs tid för frågor

Kristina Halleröd, socialt ansvarig samordnare, SAS, bjöds in till rådet för att informera om sitt uppdrag. En av frågeställningarna till SAS var tillgänglighet till kommunkontakter. Möjligheten för den enskilde att på ett enkelt sätt komma i kontakt med tjänstepersoner inom kommunen måste förbättras. Har samordnaren i egenskap av sitt uppdrag möjlighet att påverka förbättringsåtgärder inom området?

Remisser som vidarebefordrats

En remiss har vidarebefordrats till funktionhinderrörelsen under året. Remiss angående Avfallsplan Umeåregionen – Resurshushållning för ett cirkulärt samhälle.